

Guia per la creació d'un disseny instruccional per a MOOCs

Introducció

La següent guia s'ha de prendre com a llançadora per al disseny instruccional d'un MOOC. El seu seguiment permetrà la confecció d'un disseny complet on també hi és permès qualsevol modificació o adaptació del mateix, considerant sempre les necessitats dels alumnes, els objectius educatius, els resultats d'aprenentatge requerits i els recursos disponibles per la institució educativa.

Consideracions prèvies al disseny instruccional

Un MOOC, o Massive Open Online Course, té unes connotacions pedagògiques molt concretes i ben diferenciades del que es pot entendre com a curs tradicional i tutoritzat. En un entorn on la massificació va en detriment de la tutorització es requereix de l'alumnat unes destreses, capacitats i habilitats específiques tals com un alt nivell d'autogestió, una alta capacitat d'autoaprenentatge i metacognició, un cert domini de tecnologies 2.0 i socials, i ganes de participar proactivament.

L'aparició dels MOOCs a l'any 2008 estableix un marc històric recent, de molta controvèrsia pedagògica, que es caracteritza per ser una etapa fortament experimental i on s'hi discerneixen diferents tipus segons paradigma educatiu (cMOOC, xMOOC...). Aquesta experimentació ha generat moltes recerques per a esclarir molts aspectes referents al disseny instruccional, però encara no es pot establir un model o patró clar i estructurat, però sí unes guies de punt de partida. La present es centra en els xMOOC conductistes, doncs són els que s'han establert a nivell universitari, i té com a objectiu apropar-hi el constructivisme i centrar l'aprenentatge en l'audiència.

La present guia parteix de les següents consideracions tecnopedagògiques, adaptades del model tecnopedagògic ASSURE, les quals s'han de tenir en compte durant tota l'elaboració del disseny instruccional i s'han d'aplicar en el següent ordre:

1. **Anàlisi de l'audiència:** Identificar les necessitats educatives de l'audiència així com reconèixer les seves habilitats i coneixements acadèmics.
2. **Estat dels objectius:** Establir uns objectius i resultats acadèmics en consonància a les necessitats educatives de l'audiència.

3. **Recursos educatius oberts:** Seleccionar o crear OERs que assegurin no només l'assoliment de les necessitats educatives de l'audiència, sinó que a més s'adaptin a les seves habilitats i capacitats d'aprenentatge.
4. **Planificació dels recursos en activitats:** Establir una seqüència instruccional basada en la consulta dels OERs definits i execució d'activitats formatives i avaluatives de manera que:
 - a. Permetin assolir els objectius i resultats acadèmics establerts.
 - b. Promoguin un aprenentatge actiu, constructiu, reflexiu i social.
 - c. Permetin un aprenentatge adaptat i potenciïn les habilitats i capacitats de l'audiència.
5. **Inclusió de l'audiència:** Equilibrar la participació de l'audiència en el transcurs de les setmanes entre la presència de l'instructor, la presència d'OERs i la participació i interacció entre parells.
6. **Avaluació i Revisió:** Definir fites assolibles i processos de millora.

Planificació del curs i contingut lectiu

Els MOOCs s'estructuren temporalment en setmanes i és en aquest espai de temps on el contingut, les activitats i les avaluacions s'han d'organitzar per tal que l'audiència assoleixi els objectius i resultats definits. Per a una correcta planificació, organització i confecció de l'itinerari lectiu és necessari considerar els següents criteris:

Organització	<ul style="list-style-type: none">• La duració òptima en relació retenció/finalització/qualificació d'un MOOC és de 4 o 8 setmanes.• Cada setmana ha de comprendre un únic tema.• S'aconsella desglossar-la en subtemes per a una fàcil organització i comprensió del contingut.• Informar de forma clara i concisa quin és l'itinerari lectiu, l'organització setmanal, l'estructura de continguts, el procés d'avaluació, les certificacions, on demanar suport i qualsevol indicació o aspecte que eviti confusió i permeti a l'audiència autogestionar el seu aprenentatge.
Recursos educatius	<ul style="list-style-type: none">• És recomanada una instrucció directa basada en vídeo d'una duració compresa entre 3 i 12 minuts.• La transcripció dels punts més importants del vídeo en format text o diapositives permet una adaptació del contingut.• La numeració del contingut lectiu és important per tal d'identificar-lo,

	<p>organitzar-lo en la planificació i fer-ne referència tant escrita com verbal. No hi ha una nomenclatura estàndard. Una de possible pot ser: Inicial tipus de recurs (Vídeo, Lectura, Diapositives...) + S + N^o Setmana + . + N^o de Tema/Subtema. D'aquesta manera el vídeo introductor per la setmana 2 i tema 1 s'identificaria per VS2.1.</p>
Comunicació	<ul style="list-style-type: none"> ● La comunicació cap a l'audiència de qualsevol aspecte i esdeveniment relacionat amb el MOOC ha de ser la més clara, concisa i consistent possible per a evitar confusions. ● El propi MOOC, els instructors i els possibles assistents han de propiciar la participació activa en la comunitat virtual i les línies de discussió durant el transcurs de les setmanes.
Avaluació	<ul style="list-style-type: none"> ● L'avaluació formativa comprèn aquelles tasques que no puntuen en la qualificació final del curs. <ul style="list-style-type: none"> ○ Test de seguiment (incrustats als vídeos o independents). ○ Self-assessment sota criteris i rúbriques. ● L'avaluació sumativa comprèn aquelles tasques que sí puntuen en la qualificació final del curs. <ul style="list-style-type: none"> ○ Test múltiple ○ Avaluació automàtica de tasques ○ Peer o Organic review sota criteris i rúbriques
Certificació	<p>Si n'hi ha alguna, mostrar de forma clara quina serà la certificació que s'emetrà, quan s'emetrà, per quin canal s'emetrà, en quin format i quin cost. N'existeixen de diferents, alguns exemples:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Certificat de compleció al finalitzar el curs. ● Certificat d'autenticació i compleció al finalitzar el curs. ● Badges de compleció al finalitzar el curs, subtema o tema. ● Badges competencials al finalitzar el curs, subtema o tema.

Avaluació

Les avaluacions formatives i sumatives permeten obtenir a l'audiència diferents beneficis educatius. Les avaluacions formatives es prendran com a aquelles s'han de considerar com a

aquelles que promouen un aprenentatge més profund, un pensament crític i reflexiu, i que no puntuen a la qualificació final. Les avaluacions sumatives es prendran com a aquelles que es centren en puntuar per a la qualificació final i que promouen una reflexió addicional del temari. Cal discernir doncs entre els dos tipus d'avaluacions i com representar-les en activitats.

En una avaluació formativa s'hi inclouen tant reflexions no puntuables, tests que poden ésser completats diferents vegades, aportacions a debats, així com autovaloracions o valoracions per parells de tal manera que ajudin a l'audiència a millorar o identificar mancances i debilitats.

En una avaluació sumativa s'hi inclou qualsevol tasca puntuable tal com tests, activitats, debats, projectes, redaccions, avaluacions per parells.

Per tal que les avaluacions siguin efectives, en totes dues avaluacions formatives i sumatives els criteris, rubriques d'avaluació i dates d'entrega, han de ser clares, concises i fer-les disponibles abans de la finalització de l'activitat avaluativa. Els criteris han de deixar clar el que s'avaluarà i les rúbriques han de permetre clarificar els nivells de rendiment. Al finalitzar qualsevol activitat avaluativa s'ha de fer entrega de la solució, sempre acompanyada d'explicacions clarificadores si s'escau

Èxit del curs

S'ha de considerar que el MOOC ha estat un èxit si:

- Registra i reté un alt grau d'alumnes.
- Aquells alumnes que han completat les avaluacions sumatives reflexen un alt rendiment.
- Hi ha hagut poques o cap incidència tècnica.
- Els alumnes aporten una retroalimentació favorable en les enquestes de final de curs.
- Els instructors i assistents han de tenir la sensació d'haver realitzat una tasca educativa efectiva.